

Реценция от проф. Светлин Русев

за дисертация на Галина Декова за присъждане на научно

образователна степен Доктор

„Творческият път на Борис Елисеев“

Преди няколко години Галина Декова поиска среща-разговор за художника Борис Елисеев. Съгласих се веднага. Баща ми беше близък колега на брат му, Кирил Елисеев, който за кратко беше директор в тогавашното Винарско училище в Плевен, а с дъщеря му, д-р Елисеева, бяхме близки приятели още от детските години. А и имах непосредствени впечатления от Борис Елисеев при организиране на изложбата му през 1977 година, и най-вече от една изключителна среща в дома на Стоян Сотиров с неговите приятели от Новите, пред които Борис Елисеев прожектира свои работи, правени в Съединените щати. До известна степен Борис Елисеев беше поне за мен нещо като легенда, която се прокрадваше в разговорите на Стоян Сотиров, Борис Иванов, Иван Ненов, Вера Недкова, а и детският портрет, който висеше в дома на д-р Елисеева и кореспонденцията, която тя притежаваше между чичо й, Иван Ненов и Бенчо Обрешков допълваха

образа на голям артист със сложна и малко позната биография.

Разбира се, доколкото имах памет и възможности насочих Галина Декова към някои свидетели, по-специално Владимир и Елза Гоеви, с които съпругата на Елисеев поддържаше известна писмена връзка. За съжаление приятелите и колегите му, които можеха да ѝ бъдат полезни, вече си бяха заминали, а изложбичката, която организира СБХ през 2011 г. по-скоро подчерта колко далече е днешният ден от сериозното разкриване на творческия и житейски образ на Борис Елисеев.

Сега, когато се запознах със завършената дисертацията на Галина Декова вече съм сигурен, не само че имаме сериозно и задълбочено изследване за Борис Елисеев, но и изключително стойностно преоткриване на неговото време със сложни и малко познати връзки от личностната му биография.

Галина Декова не просто е организирала и извела до сериозен научен труд огромен материал за целия му житейски и творчески път, но в буквалния смисъл е издирвала и събирала сведения и спомени, търсила е малко познати източници, и е реконструирала от късчета историческа и творческа памет един цялостен и завършен Борис Елисеев с много по-съдържателна стилово-пластическа, и чисто житейска биография, от този, когото познаваме. Благодарение на

изследването на Галина Декова, Борис Елисеев е приближен до нас от детството и ученическите години, през следването му и участието му в художествения живот през 1920-те и 1930-те години, до пребиваването му в САЩ с всички творчески и съдбовни превратности, които са го съпътствали. Борис Елисеев е поставен в историческата и културна атмосфера както на българското изкуство и литература, така също на и европейските арт-тенденции. В този смисъл докторатът на Галина Декова съдържа опитност, много по-широка от тясно личностните творчески прояви на Борис Елисеев. Това е едно от големите достойнства на дисертацията, което разширява нейното обществено, историческо и културно пространство, и дава възможности за много по-цялостна характеристика и изводи за духовния живот не само у нас. И ако у нас връзките с българската икона, европейската Нова предметност и пластическите вълнения на Новите до известна степен обясняват някои от стиловите предпочитания на Борис Елисеев в България, коренно различната художествена проблематика в САЩ, във времето, в което попада авторът, го поставя пред творчески изпитания много по-различни от родната арт-атмосфера. Докторантката изключително добре не само е разбрала, но и задълбочено анализира както художествения живот в България, така и също на основата на

творческия климат в САЩ новите проблеми, пред които е изправен Борис Елисеев.

Галина Декова е разширила темата на дисертация си до информация и изводи с принципно и общовалидно значение за сложния, противоречив и много променлив духовен климат през творческите и житейски години на Борис Елисеев.

Заедно с това независимо от солидното изследване, независимо от неговия цялостен принос в българското изкуствознание авторката много ясно и определено разглежда усилията си като едно начало за едно по-пълно цялостно документално и биографично изследване. Само по себе си това е качество на сериозен изследовател.

Предлагам напълно заслужено на Галина Декова, за нейната дисертация „Творческият път на Борис Елисеев“ да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

Проф. Светлин Русев

Август 2015